

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Sidney Sheldon
THE SANDS OF TIME

Copyright © 1988 by Sidney Sheldon Family Limited Partnership,
successor to the rights and interests of Sidney Sheldon.

Translation Copyright © 2014 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-01108-1

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

PESAK VREMENA

Sidni Šeldon

Preveo Zoran Živković

 izdavaštvo
vulkan

Beograd, 2014.

Posebna zahvalnost upućena je Alisi Fišer, čija je pomoć u istraživanju za ovaj roman bila od neprocenjive vrednosti.

Svi životi velikana nas podsećaju da možemo uzdići i svoje živote; pa kad odemo za nama da ostanu u pesak vremena utisnuti tragovi.

Psalam života, Henri V. Longfelou

Nije potrebno da mrtvi vaskrsnu. Oni su sada deo zemlje, a zemlja se nikad ne može podjarmiti jer zemlja traje za sva vremena; nadživeće sve sisteme tiranije. Oni koji su joj se časno pridružili, a niko joj se nije časnije pridružio od onih koji su poginuli u Španiji, već su postigli besmrtnost.

Ernest Hemingvej

Španija je nektima kopala zemlju dok je Pariz bio na vrhuncu lepote. Španija je zalivala svoje veliko stablo krvlju dok se London brinuo za svoju baštu i za labudove na jezeru.

Pablo Neruda

Napomena autora

Radnja ovog romana je izmišljena. Pa ipak...

Romantična zemlja flamenka i Don Kihota i egzotičnih senjorita sa češljevimama od kornjačevine u kosi takođe je i zemlja Torkemade, Španske inkvizicije, i jednog od najkrvavijih građanskih ratova u istoriji. Više od pola miliona ljudi izginulo je u bitkama za vlast koje su vođene između republikanaca i pobunjenih nacionalista u Španiji. Od februara do juna 1936. počinjeno je 269 političkih ubistava, a nacionalisti su streljali po hiljadu republikanaca mesečno, zabranjujući da se mrtvi oplakuju. Sto šezdeset crkava spaljeno je do temelja, monahinje su prisilno odvođene iz manastira „kao da su“, pisao je vojvoda de Sen Simon o jednom ranijem sukobu između španske vlade i Crkve, „kurve iz javne kuće“. Novinarska uredništva su pustošena, a štrajkovi i nemiri zahvatili su celu zemlju. Građanski rat završio se pobedom Frankovih nacionalista, a kad je Franko umro, Španija je proglašena monarhijom. Građanski rat, koji je trajao od 1936. do 1939, možda je i zvanično završen, ali dve Španije koje su ga vodile nikada se nisu pomirile. Danas u Španiji nastavlja da besni drugi rat, gerilski rat koji vode Baski da vrata autonomiju koju su izborili pod Republikom a izgubili pod Frankovim režimom. Taj se rat vodi bombama, pljačkanjem banaka da bi se finansirale bombe, atentatima i uličnim neredima.

Kad je jedan član ETA, baskijske ilegalne gerilske grupe, umro u madridskoj bolnici posle policijske torture, širom zemlje došlo je do nemira koji su doveli do ostavki načelnika španske policije, petorice šefova bezbednosti, i dve stotine viših službenika policije.

Godine 1986. Baski su u Barseloni javno spalili špansku zastavu, a u Pamploni hiljade ljudi panično je bežalo kad su se baskijski nacionalisti

Sidni Šeldon

sukobili s policijom izazivajući seriju pobuna koje su se napokon raširile po celoj Španiji preteći stabilnosti vlade. Poluvojna policija uzvratila je divlje, nasumice pucajući po kućama i radnjama Baska. Nastavlja se terorizam žešći nego ikad.

Radnja ovog romana je izmišljena. Pa ipak...

1.

PAMPLONA, ŠPANIJA, 1976.

Ako se plan izjalovi, svi ćemo umreti. U mislima ga je još jednom proveo, pažljivo ispitujući, analizirajući, tragajući za greškama. Nije našao nijednu. Plan je bio smeo, i zahtevao je munjevito reagovanje u deliću sekunde. Ako uspe, biće to spektakularan poduhvat, dostojan velikog El Sida. Ali ako ne uspe...

Pa, vreme briga je prošlo, pomisli Haim Miro filozofski. *Vreme je za akciju.*

Haim Miro bio je legenda, heroj baskijskog naroda i prokletstvo za špansku vladu. Bio je visok sto osamdeset tri santimetra, energičnog, inteligentnog lica, mišićava tela, i sumornih tamnih očiju. Svedoci su bili skloni da ga opisuju višim nego što je bio, crnjim i žešćim nego u stvarnosti. Bio je to kompleksan čovek, realista svestan da su izgledi za uspeh njegovih protivnika mnogo veći nego njegovi, romantičar spreman da dà život za svoje ideale.

Pamplona je tada bila grad zahvaćen ludilom. Bilo je poslednje jutro jurnjave bikova, godišnje svečanosti poznate kao *Fiesta de San Fermin*, koja se održava od 7. do 14. jula. Trideset hiljada posetilaca iz celog sveta naguralo se u grad. Neki su došli samo da gledaju opasni spektakl s bikovima, drugi da dokažu svoju muškost tako što će u njemu i učestvovati trčeci ispred razjarenih životinja. Odavno su sve hotelske sobe bile rezervisane, pa su studenti iz Navare spavali na terasama, u holovima banaka, u automobilima, na trgu, čak na ulicama i pločnicima grada.

Kafići i hoteli vrveli su od turista koji su posmatrali slikovite povorke divova od papira i koji slušaju pleh muziku kapela koje marširaju.

Učesnici u povorkama bili su ogrnuti ljubičastim ogrtačima i zelenim, tamnocrvenim ili zlatnim pelerinama. Ove povorke išle su ulicama kao reke duginih boja. Neprekidno praskanje petardi duž bandera i tramvajskih žica stvaralo je još veću buku i opštu pometnju.

Gomila je došla da gleda večerašnje borbe s bikovima, ali najspektakularniji događaj bio je *ensijero* – rana jutarnja jurnjava onih istih bikova koji će se posle toga boriti u toku dana. Prethodne noći, deset minuta pre ponoći, ti bikovi su isterani iz *corrales de gas*, sabirnih obora u mračnim ulicama donjeg dela grada, da bi preko mosta prešli reku i ušli u obor na dnu Kalje Santo Domingo gde su čuvani tokom noći. Ujutro će biti pušteni da jurnu duž uske ulice Kalje Santo Domingo; skretanje u sporedne ulice biće im onemogućeno drvenim preprekama postavljenim na svakom uglu. Na kraju te ulice uleteće u obore na trgu Hemingvej, gde će biti zadržani sve do poslepodnevnih borbi u areni.

Posetioci su ostali budni od ponoći sve do šest sati ujutro, pijući, pevajući i vodeći ljubav, suviše uzbuđeni da bi spavali. Oni koji će učestvovati u jurnjavi bikova oko vrata su nosili crvene marame San Fermina.

U petnaest do šest tog jutra, orkestri pleh muzike počеше kružiti ulicama, svirajući uzbuđljive melodije Navare. Tačno u sedam sati u vazduh je ispaljena raketa: signal da su vrata obora otvorena. Gomila je bila ispunjena grozničavim iščekivanjem. Trenutak kasnije, iduća raketa upozorila je grad da su bikovi pušteni.

Usledio je nezaboravan spektakl. Prvo se začula buka kao tih i udaljen šum vetra, gotovo neprimetan, a potom se pojačavala i dok najzad nije prerasla u eksploziju topota papaka. Iznenada se pojavilo šest volova i šest ogromnih bikova. Svaki je bio težak oko sedam stotina kilograma. Tutnjali su niz Kalje Santo Domingo kao smrtonosni ekspresni vozovi. Na njihovom putu, između drvenih pregrada koje su bile postavljene na svakom uličnom uglu, isprečilo se na stotine neobuzdanih, uzbuđenih mladića koji su nameravali da dokažu svoju hrabrost suočavajući se s razjarenim životinjama.

Bikovi su jurili s drugog kraja ulice, tutnjeći pored Kalje Laestrafeta i Kalje de Ksavijer, pored *farmacias* i prodavnica odeće i pijace voća, prema trgu Hemingvej, a pomahnitala gomila ih je pratila uzvicima „ole!“. Kako su se životinje jureći primicale, nastajala je luda trka da bi se izbegli oštri rogovi i smrtonosni papci. Neočekivano prisustvo smrti

koja se primicala naterala je neke učesnike da potraže sklonište u tremovima i na požarnim stepenicama. Ispratili su ih podrugljivi povici: *Cobardon!* – kukavica. Nekoliko ljudi, koji su se sapleli i pali, brzo su odvučeni na sigurno mesto.

Dečak i njegov deda stajali su iza jedne barikade, obojica bez daha od uzbuđenja, obuzeti spektaklom koji se dešavao samo metar-dva od njih.

„Vidi ih!“; uzviknuo je starac. „*Magnifico!*“

Dečaka je prošla jeza.

„*Tengo miedo, abuelo.* Bojim se.“

Starac je zagrlio dečaka.

„*Si, Manuelo.* Strašno je. Ali i divno. Jednom sam i ja trčao s bikovima. Ništa ne može da se uporedi s tim. Osetiš strah od smrti i onda se osećaš kao čovek.“

Po pravilu, životinjama su potrebna dva minuta da pređu tih devet stotina metara duž Kalje Santo Domingo do arene, posle čega je ispaljivana treća raketa. Tog dana, treća raketa nije ispaljena. Desio se neočekivan događaj koji nikad ranije nije zabeležen u četiristogodišnjoj pamplonskoj istoriji trke bikova.

Dok su životinje jurile uskom ulicom, pet-šest ljudi odevenih u živopisne kostime *ferie* premestilo je drvene barikade tako da bikovi više nisu mogli da nastave uskom ulicom, nego su morali da skrenu ka centru grada. Ono što je samo trenutak pre bilo slavlje, odjednom se pretvorilo u noćnu moru. Pobesnele životinje zaletale su se pravo u ošamućene gledaoce. Mali dečak i njegov deda poginuli su među prvima; srušili su ih i pregazili bikovi. Veliki rogovi zaboli su se u dečja kolica, usmrtili detence, srušili majku. U vazduhu je bila smrt. Bikovi su se zaletali u bespomoćne prolaznike, rušili žene i decu, zarivali duge, ubistvene rogove u pešake, u police s hranom, u statue, koseći pred sobom sve što je imalo nesreću da im se nađe na putu. Užasnuti ljudi su vrištali, očajnički se boreći da se sklone s puta nemanima koje seju smrt. Na putu im se odjednom stvorio blistavocrveni kamion. Bikovi skrenuše da navale na njega i tako pojuriše niz Kalje de Estrela, ulicom koja je vodila prema *cárcelu*, pamplonskom zatvoru.

Taj *cárcel* je dvospratna kamena zgrada zastrašujućeg izgleda, s debelim rešetkama na prozorima. Na sva četiri ugla nalazi se po jedna kula, a iznad glavnih vrata leprša crveno-žuta španska zastava. Kroz kamena

vrata ulazi se u malo dvorište. Drugi sprat zgrade sastoji se od niza ćelija u kojima se nalaze zatvorenici osuđeni na smrt. Čvrsto građeni stražar, u uniformi *policía armada*, vodio je kroz zatvor, duž hodnika na drugom spratu, sveštenika, obučenog u jednostavnu crnu mantiju. Policajac je u rukama držao automatsku pušku.

Videvši sveštenikov upitni pogled upućen ka oružju, stražar reče:

„Ovde čovek nikad ne može biti dovoljno oprezan, oče. Na ovom spratu imamo najgori šljam.“

Poveo je sveštenika da prođe kroz detektor za metale, sličan onima koji se upotrebljavaju na aerodromima.

„Oprostite, oče, ali pravila...“

„Svakako, sine moj.“

Čim je sveštenik krenuo da prođe kroz sigurnosna vrata, hodnikom se razleže pisak sirene. Stražar instinktivno jače stegnu oružje.

Sveštenik se osvrnu i nasmeši.

„Moja greška“, reče skidajući teški metalni krst na srebrnom lancu koji mu je visio oko vrata. Pruži ga stražaru. Kad je ponovo prošao, aparat se ne oglasi. Stražar mu vrati krst, pa obojica nastaviše u unutrašnjost zatvora.

U hodniku se, blizu ćelija, osećao užasan smrad.

Stražar je bio filozofski raspoložen.

„Znate, oče, ovde samo gubite vreme. Ove životinje nemaju duše za spasavanje.“

„Sine, ipak moramo pokušati.“

Stražar odmahnu glavom.

„Kažem vam, vrata pakla obojicu čekaju s dobrodošlicom.“

Sveštenik iznenađeno pogleda stražara.

„Obojicu? Meni je rečeno da je trojici potrebno ispovedanje.“

Stražar slegnu ramenima.

„Uštedeli smo vam vreme. Zamora je jutros umro na bolničkom odeljenju. Srčani napad.“

Stigli su do dve najudaljenije ćelije.

„Evo nas, oče!“

Stražar otključa vrata i oprezno koraknu unazad. Sveštenik uđe u ćeliju. Stražar zaključa vrata i ostade u hodniku da pazi.

Sveštenik priđe liku opruženom na prljavom zatvorskom ležaju.

„Kako se zoveš, sine?“

„Rikardo Meljado.“

Sveštenik ga pažljivo pogleda. Bilo je teško reći kako taj čovek zaista izgleda. Lice mu je oteklo i puno rana. Oči su mu bile gotovo zatvorene. Odebljalim usnama zatvorenik promumla:

„Drago mi je što ste uspeli da dođete, oče.“

Sveštenik uzvrat:

„Crkva je dužna da se brine za tvoje spasenje, sine.“

„Obesiće me ovog jutra?“

Sveštenik ga blago potapša po ramenu.

„Osuđen si na smrt garotiranjem.“

Rikardo Meljado se zapilji u njega.

„Ne!“

„Žao mi je. Tako je naredio sam predsednik vlade.“

Sveštenik položi ruku na zatvorenikovu glavu i reče zapevajući:

„*Dime tus pecados...*“

Rikardo Meljado reče:

„Zgrešio sam mnogo mišlju, rečju i delom. Kajem se od sveg srca za sve svoje grehe.“

„*Ruego a nuestro Padre celestial para la salvación de tu alma. En el nombre del Padre, del Hijo y del Espiritu Santo...*“

Stražar koji je ispred ćelije sve to slušao, pomisli: *Glupog li gubljenja vremena. Bog će tome pljunuti u oko.*

Sveštenik završi:

„*Adios*, sine moj. Neka Bog primi tvoju dušu u miru.“

Sveštenik priđe vratima ćelije, stražar ih otključa i odstupi za korak, držeći zatvorenika na nišanu puške. Zaključavši vrata, stražar priđe susednoj ćeliji i otključa je.

„Vaš je, oče.“

Sveštenik uđe u drugu ćeliju. I ovaj zatvorenik bio je gadno pretučen. Sveštenik ga je dugo gledao.

„Kako se zoveš, sine?“

„Feliks Karpio.“ Bio je to čovek krupne građe, bradat, sa svežom, krvavom modricom na desnom obrazu koju brada nije mogla sakriti. „Ne plašim se smrti, oče.“

„To je dobro, sine. Na kraju niko od nas ne bude pošteđen.“

Dok je sveštenik slušao Karpiovu ispovest, talasi daleke buke, u početku prigušeni, a onda sve jači, počеше odzvanjati zgradom. Bila je to tutnjava papaka praćena vrištanjem gomile u begu. Stražar se trže i počе osluškivati. Buka se naglo približavala.

„Biće bolje da požurite, oče. Napolju se događa nešto neobično.“

„Završio sam.“

Stražar hitro otključa vrata ćelije. Sveštenik izađe u hodnik i stražar zaključa vrata za njim. Ispred zatvora začu se jak tresak. Stražar se okrenu da proviri kroz rešetke uskog prozora.

„Dodavola, kakva je to buka?“

Sveštenik reče:

„Izgleda da neko želi da nas poseti. Možete li mi to pozajmiti?“

„Šta da vam pozajmim?“

„Pušku, *por favor*.“

Dok je to govorio, sveštenik se primakao stražaru. Nečujno je odvojio gornji deo velikog krsta koji mu je visio oko vrata. Ukaza se dugi tanki nož, *stiletto*, opasnog izgleda. Munjevitim pokretom sveštenik zabode nož u stražareve grudi.

„Vidiš, sine moj“, reče izvlačeći automatsku pušku iz ruku umirućeg stražara, „Bog i ja smo došli do zaključka da tebi ovo oružje više ne treba. *In Nomine Patris*“, dodade Haim Miro i pobožno se prekrsti.

Stražar pade na betonski pod. Haim Miro uze ključeve s leša i brzo otvori vrata dveju ćelija. Buka s ulice postajala je sve jača.

„Pokret“, zapovedi Haim.

Rikardo Meljado prihvati automatsku pušku.

„Prokleta si dobro odglumio sveštenika. Malo je trebalo pa da i sam poverujem.“ Pokuša da se osmehne natečenim usnama.

„Dobro su vas udesili, zar ne? Ne brinite. Platiće oni za to.“

Haim obgrli rukama obojicu i pomože im da krenu hodnikom.

„Šta je bilo sa Zamorom?“

„Stražari su ga nasmrt prebili. Čuli smo njegove krike. Odneli su ga u bolničko odeljenje i rekli da je umro od srca.“

Pred njima iskrснуše zaključana gvozdena vrata.

„Pričekajte me!“, reče Haim.

Priđe vratima i doviknu stražaru s druge strane:

„Ovde sam završio!“

Stražar otključa vrata.

„Biće bolje da požurite, oče. Napolju je došlo do neke gužve i...“ Rečenicu nije završio. Haimov nož se zabode u njega i krv mu pokulja na usta.

Haim mahnu onoj dvojici.

„Napred!“

Feliks Karpio uze stražarevu automatsku pušku te krenuše niz stepenice. Napolju ih dočeka haotičan prizor. Policajci su besomučno jurili okolo trudeći se da vide šta se događa i da smire gomilu ljudi koja vrišti u dvorištu i baca se tamo-amo da bi izbegla rogove bikova. Jedan bik se zaleteo u fasadu zgrade rušeći delove kamenih vrata. Drugi je rogovima kidao telo uniformisanog stražara na zemlji.

Crveni kamion uleteo je u dvorište i tu stao. Motor mu je još radio. U gužvi, njih trojica prodoše gotovo neprimećeni, a i oni koji su uočili njihov beg bili su prezauzeti svojim spašavanjem, tako da nisu mogli ništa da učine da ih zaustave. Haim i njegovi ljudi bez reči uskočiše u zadnji deo kamiona i vozilo pođe velikom brzinom rasterujući izbezumljene pešake kroz prepune ulice.

Uzalud je *Guardia civil*, civilna straža, poluvojna seoska policija, u zelenim uniformama i crnim kožnim šeširima, pokušavala da savlada izbezumljenu gomilu. Suočena s haosom, ništa nije mogla da učini ni *policía armada*, koja ima svoje kasarne u glavnim gradovima svih pokrajina. Ljudi su pokušavali da pobegnu u svim pravcima, očajnički izbegavajući pobesnele bikove. Opasniji od bikova bili su ljudi koji su, želeći da sebe spasu, gazili jedni druge. Starci i žene padali su pod noge gomile.

Haim je očajno zurio u omamljujući prizor.

„Nije bilo planirano da to ovako bude!“, uzviknu.

Bespomoćno je gledao pokolj koji se nastavljao, ali nije mogao ništa da učini da ga zaustavi. Sklopio je oči da ne bi gledao.

Kamion je stigao do predgrađa Pamplone i krenuo na jug, ostavljajući za sobom buku i zbrku podivljale ulice.

„Kuda ćemo, Haim?“ upita Rikardo Meljado.

„Postoji sigurna kuća blizu Tore. Ostaćemo tamo do mraka, a onda ćemo krenuti dalje.“

Feliks Karpio se trzao od bolova.

Haim Miro ga je posmatrao s izrazom saučešća na licu.

„Uskoro ćemo stići, prijatelju“, reče.

Nikako nije uspevaao da izbriše iz glave one užasne prizore iz Pamplone.

Trideset minuta kasnije približili su se seocetu Tore, obišli ga i dovezli se do usamljene kuće u brdima iznad sela. Haim im pomože da siđu sa crvenog kamiona.

„Pokupiće vas u ponoć“, obavesti ih vozač.

„Reci im da dovedu lekara“, uzvratu Haim. „I otarasi se tog kamiona!“

Sva trojica uđuše u kuću. Bila je to jednostavna i udobna seoska kuća, s kaminom u dnevnoj sobi i sa plafonom od greda. Na stolu nađoše parče papira. Haim Miro pročita poruku i nasmeši se toj dobrodošlici: *Mi casa es su casa*. Na ormariću za piće nalazile su se boce s vinom. Haim nasu piće.

Rikardo Meljado reče:

„Nema reči kojima bismo ti mogli zahvaliti, prijatelju. U tvoje zdravlje!“

Haim podiže čašu:

„Za slobodu!“

Iznenada zacvrkuta kanarinac u kavezu. Haim pride te na trenutak osmotri kako uzbuđeno leprša. Onda otvori kavez, blagim pokretom izvadi pticu i odnese je do otvorenog prozora.

„Leti, *pajarito*“, reče tiho. „Sva živa bića treba da budu slobodna.“

2.

MADRID

Predsednik vlade Leopoldo Martinez bio je besan. Celo telo tog niskog čoveka s naočarima treslo se dok je govorio:

„Haim Miro mora da se zaustavi“, vikao je. Glas mu je bio visok i oštar. „Razumete li vi mene?“ Zurio je u grupu od pet-šest ljudi koji su se okupili u sobi. „Tražimo samo jednog teroristu, a cela armija i sve policijske snage nisu u stanju da ga pronađu.“

Sastanak se održavao u palati Monkloa, gde je predsednik vlade živio i radio, pet kilometara od centra Madrida, na auto-putu Karetera de Galicija. Nikakvi znaci nisu skretali pažnju na tu zgradu. Sama zgrada bila je sagrađena od zelene cigle, s balkonima od kovanog gvožđa, sa zelenim žaluzinama i stražarskim kulama na svakom uglu.

Bio je vreo, suv dan, pa su se kroz prozor sve do horizonta videli stubovi vrelih talasa vazduha koji su se dizali kao bataljon sablasnih vojnika.

„Juče je Miro pretvorio Pamplonu u stratište.“ Martinez udari šakom po stolu. „Ubio je dva zatvorska stražara i uspeo da izvuče dvojicu ubica iz zatvora. Mnogi nedužni ljudi izgubili su život zbog tih bikova koje je pustio na slobodu.“

Svi su ćutali.

Kad je predsednik vlade preuzimao dužnost, izjavio je pun samopouzdanja: *Prvo što ću učiniti biće da zaustavim te separatističke grupe. Madrid je veliki ujedinitelj. On pretvara Andaluzane, Baske, Katalonce i Galicijance u Španjolce.*

Bio je preterani optimista. Žestoki, nezavisni Baski imali su drugo mišljenje, pa je talas bombaških napada, pljački banaka i demonstracija terorista ETA, *Euzkadi Ta Azkatasuna*, nastavljen bez predaha.

Čovek desno od Martineza mirno reče:

„Naći ću ga.“

To je rekao pukovnik Ramon Akoka, komandant odreda GOE, *Grupo de operaciones especiales*, formiranog zbog baskijskih terorista. Akoka je imao oko šezdeset pet godina, bio je divovskog rasta, izbrazdanog lica i hladnih opsidijanskih očiju. Kao mlad oficir za vreme građanskog rata, bio je na strani Franciska Franka i ostao, još uvek, fanatično odan Frankovoj filozofiji: *Odgovorni smo jedino pred Bogom i pred istorijom*.

Akoka je bio briljantan oficir i jedan od najpouzdanijih Frankovih ađutanata. Pukovniku je sada nedostajala ona gvozdena disciplina, ono brzo kažnjavanje svakoga ko dovodi zakon u pitanje ili ga krši. Preživeli je metež građanskog rata, u kom je s jedne strane bio nacionalistički savez monarhista, pubunjenih generala, veleposednika, crkvene hijerarhije i fašističkih falangista, a s druge strane bile su snage republikanske vlade, koje su se sastojale od socijalista, komunista, liberala, baskijskih i katalonskih separatista. Bilo je to strašno doba rušenja i ubijanja. To ludilo je zahvatilo ljude i ratni materijal iz desetak zemalja, a za sobom je ostavilo zastrašujući broj mrtvih. A sada se Baski ponovo bore i ponovo ubijaju.

Pukovnik Akoka nalazio se na čelu delotvornog i bezobzirnog antiterorističkog odreda. Njegovi ljudi radili su u tajnosti, prurušeni. O njima se nikad nije pisalo niti su fotografisani zbog straha od odmazde.

Ako iko može zaustaviti Haima Miroa, onda je to pukovnik Akoka, mislio je predsednik vlade. Ali i tu je postojala začkoljica: Ko će posle zaustaviti pukovnika Akoku?

Nije on kao predsednik vlade došao na ideju da tog pukovnika postavi na čelo operacije. Usred noći neko ga je pozvao telefonom, koristeći njegov privatni broj. Odmah je prepoznao glas.

„Veoma smo uznemireni radom Haima Miroa i njegovih terorista. Predlažemo da postavite pukovnika Ramona Akoku na čelo GOE. Da li je to jasno?“

„Da, gospodine. Odmah ću se pobrinuti.“

Veza se prekidala.

Glas je pripadao članu organizacije OPUS MUNDO. To je bila tajna, ilegalna organizacija kojoj su pripadali bankari, pravnici, direktori moćnih korporacija i ministri u vladi. Širile su se glasine da ima na raspolaganju ogromne fondove, ali odakle novac dolazi, kako se troši i kako se njime manipuliše, to je bila tajna. Smatralo se da o tome nije zdravo postavljati previše pitanja.

Predsednik vlade je, kako mu je bilo naređeno, postavio pukovnika Akoku na to mesto. Ali, pokazalo se da je taj div fanatik koga je nemoguće zauzdati. Njegova GOE uspostavila je strahovladu. Predsednik vlade se seti onih baskijskih terorista koje su Akokini ljudi pohvatali blizu Pamplone. Bilo im je suđeno i osuđeni su na smrt vešanjem. Upravo je pukovnik Akoka uporno zahtevao da smrtna kazna bude izvršena varvarskom garotom, gvozdenim okovratnikom sa šrafom kojim se on može postupno zatezati, sve dok se žrtvi ne smrskaju pršljenovi i konačno ne preseče kičma.

Haim Miro postao je opsesija pukovnika Akoke.

„Hoću njegovu glavu“, rekao je Akoka. „Odsecite mu glavu i baskijski će pokret odumreti.“

Preterivanje, mislio je predsednik vlade, mada je morao priznati da u Akokinim rečima ipak postoji zrnce istine. Haim Miro je harizmatički vođa, fanatično odan svojoj ideji i zato opasan.

Ali, na svoj način, pomisli predsednik vlade, *Akoka je isto tako opasan*.

Primo Kasado, načelnik Državne službe bezbednosti, reče:

„Vaša ekscelencijo, ono što se dogodilo u Pamploni niko nije mogao predvideti. Haim Miro je...“

„Znam ja *šta* je on“, odbrusi predsednik vlade. „I hoću da znam *gde* je.“ Okrene se pukovniku Akoki.

„Na tragu sam mu“, reče pukovnik. Njegov glas ledio je sobu. „Hteo bih da podsetim vašu ekscelenciju da se mi ne borimo samo protiv jednog čoveka. Borimo se protiv baskijskog naroda. Oni daju Haimu Mirou i njegovim teroristima hranu, oružje i sklonište. Taj čovek je za njih heroj. Ali, ne brinite. Uskoro će biti mrtav heroj. Naravno, pre toga ću mu pošteno suditi.“

Ne mi. Ja. Predsednik vlade se pitao jesu li to i drugi primetili. *Da*, pomisli on nervozno, *uskoro će morati nešto da se učini u vezi s tim pukovnikom*.

Predsednik vlade ustade:

„To je za sada sve, gospodo.“

Svi ustadoše da pođu. Svi, osim pukovnika Akoke.

Leopoldo Martinez se ušeta.

„Prokleti Baski. Zašto se ne zadovoljavaju time da budu samo Španci? Šta žele više od toga?“

„Žude za vlašću“, reče Akoka. „Hoće autonomiju, svoj jezik i svoju zastavu...“

„Ne. To ne, dok sam ja na ovoj dužnosti. Neću im dozvoliti da komadaju Španiju. Vlada će im reći šta mogu, a šta ne mogu da imaju. To je samo rulja koja...“

U sobu uđe ađutant.

„Oprostite, vaša ekscelencijo“, reče izvinjavajući se.

„Stigao je biskup Ibanjez.“

„Uvedite ga.“

Pukovniku se suziše oči.

„Možete biti sigurni da je Crkva iza svega ovoga. Vreme je da im očitamo lekciju.“

Crkva je jedna od velikih ironija naše istorije, gorko pomisli pukovnik Akoka.

Na početku građanskog rata, Katolička crkva bila je na strani nacionalističkih snaga. Papa je podržavao generalisimusa Franka, pa mu je dopuštao da izjavljuje kako se bori na strani Boga. Ali, kad su počeli napadi na baskijske crkve, manastire i sveštenike, Crkva je povukla svoju podršku.

„Morate dati Baskima i Kataloncima više slobode“, zahtevala je Crkva. „I morate prestati da ubijate baskijske sveštenike.“

Generalisimus Franko bio je besan. Kako se Crkva usuđuje da naređuje vladi?

Počeo je rat iscrpljivanja. Frankističke snage su i dalje napadale crkve i manastire. Časne sestre i sveštenici su ubijani. Biskupe su stavljali u kućni pritvor, sveštenike širom Španije kažnjavali su novčanom kaznom zbog propovedi koje je vlada smatrala buntovničkim. Franko je prekinuo te napade tek onda kad mu je Crkva zapretila da će ga ekskomunicirati.

Prokleta Crkva!, pomisli Akoka. *Sad kad je Franko mrtav, opet se počela uplitati.*

Okrenu se predsedniku vlade.

„Vreme je da se biskupu kaže ko vlada Španijom.“

Biskup Kalvo Ibanjez bio je mršav čovek krhkog izgleda, s oblakom bele kose koja mu se kovrdžala oko glave. Pažljivo je osmotrio dvojicu ljudi kroz *pince-nez* cvikere.